

V Bruseli 26. septembra 2025
(OR. en)

13304/25

POLCOM 268
COMER 127
UD 215
COHOM 147

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od:	Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie
Dátum doručenia:	12. septembra 2025
Komu:	Thérèse BLANCHETOVÁ, generálna tajomníčka Rady Európskej únie
Č. dok. Kom.:	COM(2025) 482 final
Predmet:	SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU o činnosti a konzultáciách koordinačnej skupiny na zabránenie mučeniu uvedenej v článku 31 nariadenia (EÚ) 2019/125 o obchodovaní s určitým tovarom, ktorý možno použiť na vykonanie trestu smrti, mučenie alebo iné kruté, neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trestanie

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2025) 482 final.

Príloha: COM(2025) 482 final

EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 12. 9. 2025
COM(2025) 482 final

SPRÁVA KOMISIE

EURÓPSKEMU PARLAMENTU

o činnosti a konzultáciách koordinačnej skupiny na zabránenie mučeniu uvedenej v článku 31 nariadenia (EÚ) 2019/125 o obchodovaní s určitým tovarom, ktorý možno použiť na vykonanie trestu smrti, mučenie alebo iné kruté, neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trestanie

1. Úvod

V článku 31 ods. 4 nariadenia (EÚ) 2019/125 zo 16. januára 2019 (ďalej len „nariadenie“) o obchodovaní s určitým tovarom, ktorý možno použiť na vykonanie trestu smrti, mučenie alebo iné kruté, neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trestanie¹, sa od Komisie vyžaduje, aby Európskemu parlamentu predložila výročnú správu o činnostiach, preskúmaníach a konzultáciách koordinačnej skupiny na zabránenie mučeniu. Správa nesmie ohroziť obchodné záujmy fyzických ani právnických osôb.

V tejto správe sa uvádzajú informácie o činnostiach koordinačnej skupiny na zabránenie mučeniu v roku 2024.

2. Regulačný rámec

Cieľom nariadenia je zabrániť v krajinách mimo EÚ vykonávaniu trestu smrti na jednej strane a mučeniu alebo inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu na druhej strane, a to obmedzením obchodovania s určitým tovarom. Rozlišuje sa v ňom medzi:

- tovarom, ktorý je vo svojej podstate protiprávny a nemalo by sa s ním vôbec obchodovať (príloha II), a
- tovarom, ktorý by sa mohol použiť na účely mučenia a iného krutého, neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania (príloha III) alebo na účely vykonávania trestu smrti (príloha IV), ktorý však môže mať aj legitímne využitie, ako napríklad na účely presadzovania práva alebo terapeutické účely.

Obchodovanie s tovarom uvedeným v prílohách II, III a IV podlieha určitým obmedzeniam. Nariadením sa konkrétne:

- i. zakazuje dovoz tovaru uvedeného v prílohe II, ktorý nemá žiadne iné praktické použitie ako na účely vykonávania trestu smrti alebo mučenia, do EÚ, jeho vývoz z EÚ a tranzit cez EÚ. Zakazuje sa ním poskytovanie akejkoľvek technickej pomoci týkajúcej sa takéhoto tovaru vrátane poskytovania školenia o jeho používaní. Zakazuje sa ním aj reklama takéhoto tovaru v tlačových médiách, na internete alebo v televízii či rozhlase a jeho vystavovanie alebo ponúkanie na predaj na výstavách alebo veľtrhoch;
- ii. v individuálnych prípadoch sa vyžaduje predchádzajúce povolenie na vývoz tovaru uvedeného v prílohe III, ktorý by sa mohol použiť na účely mučenia, ale môže mať aj iné legitímne využitie (napr. presadzovanie práva). Predchádzajúce vývozné povolenie sa vyžaduje aj na poskytovanie technickej pomoci alebo sprostredkovateľských služieb v súvislosti s touto kategóriou tovaru. Príloha III neobsahuje:

¹ Ú. v. EÚ L 30, 31.1.2019, s. 1. Nariadenie Rady (ES) č. 1236/2005 z 27. júna 2005 o obchodovaní s určitým tovarom, ktorý možno použiť na vykonanie trestu smrti, mučenie alebo iné kruté, neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trestanie (Ú. v. EÚ L 200, 30.7.2005, s. 1), ktoré bolo niekoľkokrát zmenené, bolo následne kodifikované ako nariadenie (EÚ) 2019/125.

- a) strelné zbrane, na ktoré sa vzťahuje nariadenie (EÚ) č. 258/2012²;
 - b) položky s dvojakým použitím, na ktoré sa vzťahuje nariadenie (EÚ) 2021/821³; alebo
 - c) tovar, na ktorý sa vzťahujú podmienky stanovené v spoločnej pozícii Rady 2008/944/SZBP⁴;
- iii. reguluje obchod s tovarom v prílohe IV, ktorý možno použiť na vykonávanie trestu smrti (napr. prostredníctvom smrtiacej injekcie), ale možno ho používať aj na legitímne terapeutické účely. Zaviedlo sa osobitné licenčné povolenie (všeobecné vývozné povolenie Únie) s cieľom kontrolovať vývoz takéhoto tovaru a zabrániť jeho transferu na použitie pri vykonávaní popráv smrtiacou injekciou bez toho, aby sa obmedzilo obchodovanie s ním na lekárske, veterinárne alebo iné legitímne účely.

3. Činnosti koordinačnej skupiny na zabránenie mučeniu

Koordinačná skupina na zabránenie mučeniu bola zriadená podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/2134⁵ s cieľom preskúmať otázky týkajúce sa uplatňovania nariadenia.

Koordinačná skupina na zabránenie mučeniu slúži ako platforma pre expertov členských štátov a útvary Komisie na výmenu informácií o správnych postupoch a na prerokovanie otázok týkajúcich sa výkladu nariadenia, technických problémov s tovarom zapísaným do zoznamu, vývoja súvisiaceho s uvedeným nariadením a akýchkoľvek iných otázok, ktoré sa môžu vyskytnúť. Komisia sa radí s koordinačnou skupinou na zabránenie mučeniu aj pri príprave delegovaných aktov, a to v súlade s Medziinštitucionálnou dohodou z 13. apríla 2016 o lepšej tvorbe práva⁶.

Koordinačná skupina na zabránenie mučeniu sa v roku 2024 stretla na dvoch virtuálnych zasadnutiach, a to 6. júna a 5. decembra, s cieľom vymeniť si informácie súvisiace s viacerými otázkami (zhrnutými ďalej v texte) týkajúcimi sa vykonávania nariadenia.

3.1 Vývoj týkajúci sa základného aktu

V roku 2024 nebol prijatý žiadny delegovaný akt, ktorým by sa nariadenie menilo. Komisia sa však zapojila do rozsiahlych konzultácií s expertmi z členských štátov, ktorí sú členmi koordinačnej skupiny na zabránenie mučeniu, o návrhu delegovaného aktu, ktorým sa menia prílohy II a III s cieľom rozšíriť rozsah pôsobnosti nariadenia.

² Nariadenie (EÚ) č. 258/2012 zo 14. marca 2012, ktorým sa vykonáva článok 10 Protokolu Organizácie Spojených národov proti nezákonnej výrobe a obchodovaniu so strelnými zbraňami, ich súčasťami a komponentmi a strelivom dopĺňujúceho Dohovor Organizácie Spojených národov proti nadnárodnému organizovanému zločinu (protokol OSN o strelných zbraňach) a ktorým sa ustanovujú vývozné povolenia a opatrenia týkajúce sa dovozu a tranzitu strelných zbraní, ich súčastí a častí a streliva (Ú. v. EÚ L 94, 30.3.2012, s. 1).

³ Nariadenie (EÚ) 2021/821 z 20. mája 2021, ktorým sa stanovuje režim Únie na kontrolu vývozov, sprostredkovania, technickej pomoci, tranzitu a transferu položiek s dvojakým použitím (prepracované znenie) (Ú. v. EÚ L 206, 11.6.2021, s. 1).

⁴ Spoločná pozícia Rady 2008/944/SZBP, ktorou sa vymedzujú spoločné pravidlá upravujúce kontrolu vývozu vojenskej technológie a materiálu (Ú. v. EÚ L 335, 13.12.2008, s. 99), v znení zmien.

⁵ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/2134 z 23. novembra 2016, ktorým sa mení nariadenie Rady (ES) č. 1236/2005 o obchodovaní s určitým tovarom, ktorý možno použiť na vykonanie trestu smrti, mučenie alebo iné kruté, neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trestanie (Ú. v. EÚ L 338, 13.12.2016, s. 1).

⁶ Ú. v. EÚ L 123, 12.5.2016, s. 1.

3.2 Informácie o obchodovaní: vykazovanie údajov

Komisia informovala koordinačnú skupinu na zabránenie mučeniu o súčasnom stave výročnej správy uvedenej v článku 26 ods. 3 nariadenia. Komisia pripomenula predtým vyvinutú funkciu, ktorá orgánom členských štátov umožňuje, aby požadované údaje na účely vykazovania nahrávali priamo do knižnice **elektronického systému pre položky s dvojakým použitím (DUeS)** v rámci modulu týkajúceho sa nariadenia proti mučeniu. Cieľom je zefektívniť a uľahčiť agregáciu údajov vo všetkých členských štátoch. Zozbierané informácie zahŕňajú najmä druh tovaru, miesto určenia vývozu a konečné použitie. Tieto prvky sú zohľadnené v uvedenej výročnej správe Komisie. Správa bola po jej prijatí⁷ predložená koordinačnej skupine na zabránenie mučeniu.

3.3 Obchod bez mučenia

Komisia informovala koordinačnú skupinu na zabránenie mučeniu o obsahu výročnej tematickej správy Alice Edwardsovej, osobitnej spravodajkyne OSN pre mučenie, o „celosvetovom obchode so zbraňami, vybavením a zariadeniami používanými orgánmi činnými v trestnom konaní a inými verejnými orgánmi, ktoré môžu spôsobiť mučenie a iné kruté, neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trestanie“, ktorá bola vydaná 24. augusta 2023.

Osobitná spravodajkyňa OSN v správe predstavuje ročný prehľad trendov a vývoja v oblasti mučenia, ako aj tematickú štúdiu o celosvetovom obchode so zbraňami, vybavením a zariadeniami, ktoré používajú orgány činné v trestnom konaní a iné verejné orgány a ktoré by sa mohli použiť na mučenie a iné kruté, neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trestanie.

Komisia vzala na vedomie význam tejto správy v súvislosti s možným sprísnením nariadenia EÚ.

V správe sa ďalej uvádza zoznam predmetov, ktoré sa považujú za kruté, neľudské alebo ponižujúce a ktoré by mali byť ako také zakázané (neúplný zoznam 20 druhov zariadení/zbraní). Ďalej sa v nej odporúča zoznam tovaru, ktorý by mal byť regulovaný na vnútroštátnej a medzinárodnej úrovni. Hoci majú tieto predmety legítimne použitie, môžu byť zneužitú na mučenie, a preto si vyžadujú určitý dohľad.

Správa sa uzatvára odporúčaním „vypracovať medzinárodný nástroj na obchodovanie bez mučenia, ktorý by doplnil a posilnil existujúce záväzky zakazujúce a zabráňujúce mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu.“

Komisia informovala koordinačnú skupinu na zabránenie mučeniu aj o skupine viac ako tridsiatich organizácií občianskej spoločnosti zo všetkých regiónov, ktorá podporuje prebiehajúce úsilie o „obchod bez mučenia“. Tieto organizácie spojili svoje sily a žiadajú uzavretie medzinárodnej zmluvy o kontrole obchodu s mučiacimi nástrojmi, ktoré sa používajú na potláčanie pokojných protestov a zneužívanie zadržaných osôb na celom svete. Vo vyhlásení podpísanom v Londýne v januári 2023 mimovládne organizácie zaoberajúce sa ľudskými právami vyzvali na uzavretie zmluvy, ktorá by zakázala výrobu vybavenia, ktoré je vo svojej podstate zneužívateľné, a obchodovanie s ním, ako aj na vykonávanie väčšieho počtu

⁷ COM(2024) 529 final, 19.11.2024 a prílohy 1 až 9.

kontrol zameraných na ľudské práva v rámci obchodu so štandardnými prostriedkami na presadzovanie práva.

3.4 Opatrenia nadväzujúce na správu o preskúmaní Komisie: sprísnenie nariadenia (EÚ) 2019/125

Komisia pripomenula, že po prezentácii návrhu delegovaného aktu na zasadnutí koordinačnej skupiny na zabránenie mučeniu v novembri 2023 začala písomný postup s cieľom získať názory členov tejto skupiny. Komisii boli doručené pripomienky týkajúce sa konkrétnych otázok alebo žiadosti o ďalšie objasnenia, čo Komisia ocenila. Komisia ďalej informovala koordinačnú skupinu na zabránenie mučeniu o navrhovaných zmenách, ktoré zamýšľala zaviesť v nadväznosti na fázu konzultácií, konkrétne o zmenách zoznamu tovaru opísaného v prílohe II (tovar, ktorý nemá žiadne iné praktické použitie ako vykonanie trestu smrti, mučenie alebo iné kruté, neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie) a v prílohe III (tovar, ktorý by sa mohol použiť na účely mučenia alebo iného krutého, neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania).